

BANATUL LITERAR

An. I. No. 3-4

REVISTĂ LUNARĂ

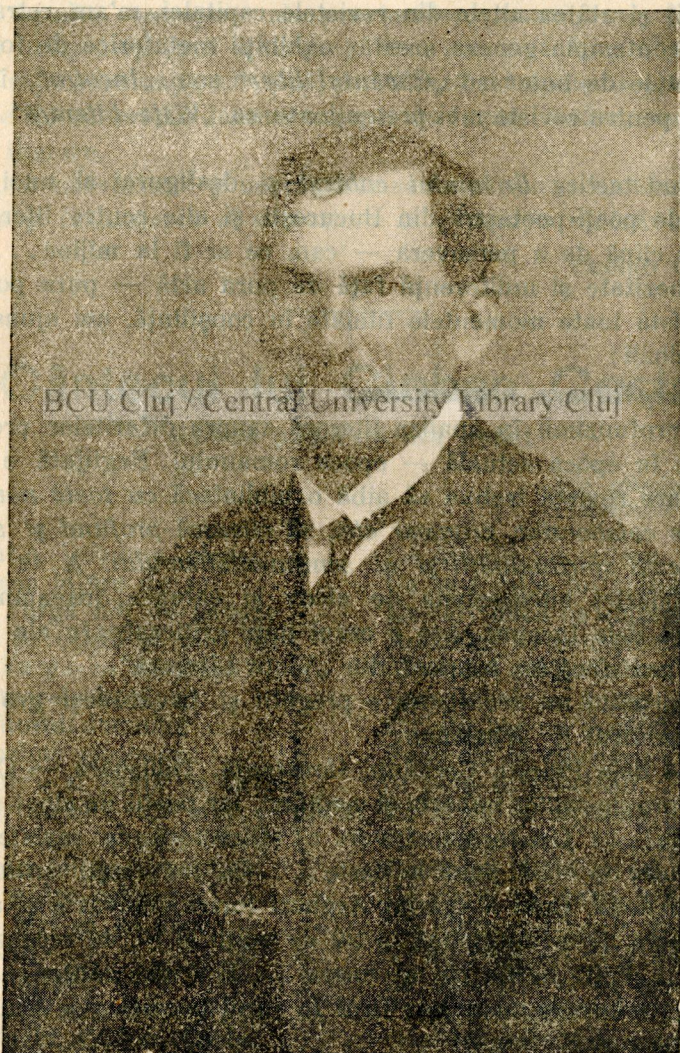
Lugoj, Nov.—Dec. 1934

Director: Lucian Costin

Redacția: Lucian Costin, Caransebeș

Administrația pentru Timișoara: Eugen Dascal Strada Mircea Vodă 7. Timișoara IV.

Pentru toate celelalte regiuni: Lucian Costin, Caransebeș.

Scriitorii bănățeni: GHEORGHE CATANĂ.

Scriitori și scriitori

— Creații și exhibiții artistice —

Pe marginea unor articole mai recente din diferite reviste ale Bucureștiului m'am reținut cu câteva adnotații. Între articolul „*Literatură și Spiritualitate*” alui Dan Patrașincu și „*Inexistența (moartea) poeziei actuale*”, a impetuosului Vasile Damaschin, între figurinele obsedante din revista „*Azi*” și atâtea altele din revistele capitalei, m'am retras într'un colț spre a contempla geneza acestor exhibiții metaforice de foileton bun pentru revistele de bulevard „*Cuvântul liber*” sau „*Incotro*”, în nici un caz însă nu pentru reviste mai pretențioase ca „*Viața Literară*” și destule altele.

Urmărind tactica *lirismului cubizat* și desfigurat al unei generații mai tinere de poeți-poetaștri din București și alte centre literare, n'am ezitat nici o clipă de a persevera — cam ce ar fi la mijloc... de unde e această obezitate și indiferență față de pura artă — pura poezie. Tre-când în revistă toate momentele filmate în conștiință, am ajuns la următoarele concluzii:

1. *Nepregătirea și neorientarea.*

Lipsa profunzimii în analiza literară asupra diferitelor probleme ale artei poetice în epoca actuală — epoca romanului. Neglijată e îndeosebi poezia. Fiecare revistă trebuie să aibă o bibliotecă *cu toate noutățile literare. Fiecare colaborator, cronicar etc., să citească profund și să se formeze în miezul spiritualității și al sentimentalismului.* A te orienta în pseudoarta poeziei bucureștene de alcov și cafenea, înseamnă a greși complect teza dela început. Așa e cazul unui criticaștru în ale artei, cum e autorul „*inexistențelor poetice*” din „*Viața Literară*”.

Mă rog, omul nu e citit, nu e pregătit și în aceeași groapă își dă mâna cu freneticul E. Jebeleanu.

Tot ce-i dela Ploești, Cernăuți, Constanța, Timișoara — Cluj încolo, e provincia provincialilor imberbi și mediocri, iar poeții de alcov și cafenea sunt talentele!... Ori tocmai invers e! Directorii de reviste ar trebui să-i ia de guler și să-i pună la carte... Ce fac acești criticaștri? Un exemplu sau două. Cum a zgâriat Arghezi (mare vinovat e și acesta) 2-3 poezii mediocre, le și multiplică în 20 de ediții și 87 de recenzii; cum a mângălit un I. Peltz hârtia cu un roman... E acelaș cântec!

Dar — trebuie să-mi urmez firul în jurul poeziei. — Vינוvați sunt și E. Lovinescu și R. Dianu!

2. Dela *technicizarea* poeziei bucureștene în cea mai decolorată și dificilă, inestetică traiectorie a terminologiei poetice, până la armonia, puritatea și naturaleța sentimentalismului liric în arta pură poetică e o distanță, care astăzi doar în 2-3 volume ar putea fi complet consumată. Deci e o problemă de pregătire profesională în ale artei.

Și falsuri în concepție: poezia actuală nu e *numai a tinerei generații de pedanți și obsedați, ci e a epocii actuale, cu valori maxime, medii și minime*. Dacă Bucureștiul e în nefericita situație cu o grozavă platoșă de valori minime, medii și puține maxime în arta poetică, *de aici nu rezultă că țara întreagă nu are*. Societatea Scriitorilor Români a selecționat valorile maxime, grupându-le în sânul ei. Poezia în Soc. Scriitorilor Români e *reprezentativa națională*, oficială a țării. Deci nu poezia actuală, ci neseriozitatea și nepregătirea generației tinere bucureștene indică nesatisfacția și pofta de irascibilitate nepermisă. Acelaș fenomen se arată ici colo și în alte metropole ale provinciilor, cazuri însă izolate, când imberbi și neisprăviți (cari n'au pregătirea necesară de a fi măcar secretari la literați consacrați), sar, țipă, persiflează și tropăie în obscurantismul lor atât de dăunător. La lumina rampei nu-i poți vedea, vecinic pe sub tejghelele literare.

Această nervozitate și nepregătire serioasă pentru culturalizarea artei fecundarea și încurajarea ei se resimte la generația tânără de azi.

Lucian Costin.

Cântecul lui Cioban Costa.

BCU — Baladă populară din Banat — Cluj

Din colecția Gh. Catană
(Valeadieni — Caraș).

Plecat-a, Doamne, plecat
Din cea lature de sat
D'oi Furga hoț de pădure
Cum pe Costa să mi-l fure.
Dar Furga ce mi-ș era?
Mai marele hoților,
Probitorul domnilor
Și spaima ciocoilor.
— Intr'o zi caldă de vară,
Când lumea-i mai mult pr'afară,
D'oi Furga ce mi-ș făcea?
Frumos mi se'mpodoba
Dela codru cobora
Și la birt că se ducea,
La Anița
Crâșmărița
Acolo el se'ntâlnea
Cu Costa, Cioban Costa,
Care mare că-mi d'avea
Ciopoare de oi lăptoase,
Oi lăptoase și lănoase,
Ce pășteau negru zăvoi
Așa mult plăcut la oi.
Și câini răi Costa-mi d'avea,

Că nimeni nu cuteza
Ca să-i calce lui stâna.
La birt dacă se'ntâlneau,
Amândoi se cunoșteau,
Amândoi că givăneau,
La o masă se puneau,
Cu vin roș se ospătau,
Paharele le ciocneau
Și bine se veseleau.
Pe urmă se sfătuiau,
Rămășag mare făceau.
Costa se lăuda cu câinii,
Cu câinii din vatra stânii,
Că nime nu-i poate fura
Vr'un miel ori vr'o mielușea,
Să nu-l afle el — gazda.
Furga se lăuda cu-a lui
Copilași de ai codrului,
Îmbrăcați în glugă sură,
Cari știu mieii cum se fură,
Când oile aromesc,
Câinii când mi-ș ațipesc.
Și așa se despărțiră,
Care încotro porniră

Să-și probească norocul,
Să câștige rămașul.

*

Furga cum din birt ieșea,
În degete fluera
Și odată chiotea,
Văile că răsuna,
Codrii mari se legăna
Și din ei mare 'mi ieșea
O ceată de voinicei
Sprinteni ca și niște lei,
Voinicei ageri la natură,
Făcuți bine la statură,
Inarmați cu arme grele,
Carabine mititele
Și pistoale aurite,
Iatagane ascuțite.
Iar Furga că li vorbea,
Rămășagul li-l spunea
Cu Costa ce mi-ș d'avea
Și așa li poruncea :
— Astă noapte-i bună vreme,
N'avem de nime a ne teme,
Stâna să-i călcăm,
Mieii să-i furăm
Și să-i arătăm
Ce poate să-i facă
Furga cu a lui ceată. —
Atunci hoții ce-mi făceau?
La codru că se suiau,
De stână s'apropiau
Și unii lătrau lupește,
Iar alții lătrau cănește.
Alți'n oi că se băgau,
Ce oi, Doamne, 'și alegeau!
Luau berbecul mai mare
Și în turmă cel mai tare,
Cu coarnele răsucite,
Cu bițele aurite;
Și în vârful coarnelor
Lucea steaua stelelor,
Lucea peatră nestemată,
Ce plătea o țară toată
Și pe Mioara tinerea
Și pe Neagra lăicuța,
Care avea în pulpa ei
Izvor de lupte cât vrei,
Că umplea gălețile
'N toate diminețile
Și umplea ciuberele
Cam în toate serile.

*

Costa desdimineată
Prin rouă și ceată
La stână pornea
Și când ajungea,
La ciobani striga,
Oile mulgea
Bine cunoștea
Că nu-i Neagra lăicuța,
Nici mioara tinerea,
Care-i umplea găleata,
Nici berbecule aurit,
Cu bițe până în pământ,
Vedea că au fost furate
Și din turmă'nstreinate
De Furga hoț blăstămat,
Rămășagul încheiat
L-a pierdut — vai, ce păcat!

*

Costa rău se năcăjea,
Intr'un picior se'nTORCEA
Și odată chiotea,
Pe toți câinii mi-i chema.
Câinii toți la el veneau,
Imprejur se adunau,
Numai muma câinilor
Mai pe urmă rămănea
Mai pe urmă ajungea.
Cioban Costa ce făcea?
Boata'n sus o ridica
Și căteaua o lovea,
Din gură o suduia
Și așa că-i zicea :
— Tu, cătauă blăstămată,
Pieri din fața mea odată,
Că ni-ai lăsat oile
Prin toate poienile
Părăsite, nepăzite,
De Furga hoț dijmuite.
Rămășagul l-am pierdut,
Ce-i acuma de făcut?
— Atunci căteaua lătra
De pădurea răsuna,
Pe toți câinii îi chema
Și pe toți îi împărțea :
Prin mijlocul codrului
La vercanul lotrilor.
Iar ea mi se repezea,
Nici un ceas nu mi-ș trecea
Pân' berbecule-l d'aflea
Cum Furga că mi-l frigea,
Că mi-l frigea din cărlige
Și-l întorcea din belciuge.
Cățaua năzdrăvană

Ea odată chiotea,
 Câinii toți la ea veneau,
 La lotrii se repezeau,
 Prau și pulbere-i făceau,
 Mai la urmă rămânea
 Harambașa lor Furga.
 Cățaua năzdrăvană,
 Dacă vedea ce vedea,
 Cum numa un dinte avea
 Și ăla'n Furga mi-l băga,
 Cu el fuga că mi-ș da
 Prin buciumei uscați
 De-l străbăteau la ficați.
 In gură că mi-l lua

Și la Costa îl ducea
 Costa dacă mi-l vedea,
 Bine, Doamne, că-i părea
 Și cățalei îi zicea :
 — Să trăiești cățaua mea
 Cu tot neamu alătura,
 Că m'ai scos dela rușine
 Și m'ai dus din rău la bine,
 Să se povestească
 'N Țara românească
 La boieri ca dumneavoastră.

Cântată de IOSIF VUCAN,
 lăutar și cântăreț vestit din
 AGADICI — CARAȘ.
 (Scrisă prin anii 1876).

FRESC

Femei.

Cele două rivale nu se văzuseră încă, deci se priviră lung și ochii lor scăpărau scânteii de ură, cum numai în ochi de femeie pot arde.

Iubeau pe acelaș bărbat, înalt și brun, secerător de inimi, zeu, adorat de amândouă.

Se întâmplase și cu ele, ceea ce zilnic se petrece în împărăția crudului Amor: una fusese părăsită pentru ceialaltă, care nu era nici mai frumoasă, nici mai vibrantă, nici mai spirituală, dar era *alta*.

Acum se priveau cu ochi aprinși de ură și cu inima arsă de gelozie.

— M'a părăsit pentru ea, își zicea bruna, sfârmând în piept un suspin amar . . .

— A iubit-o cum mă iubește azi pe mine, se cutremura cea bălaie . . .

Și un fior de spaimă o îngheță :

— Și poate o mai iubește încă . . .

Dar, după câteva clipe, chinul li se așază pe neașteptate. O melancolie lină le stăpâni filosofic :

— O va părăsi ca pe mine, se mângăie cea dintâi . . .

— *Eu* sunt prezentul, *ea*... numai trecutul, se încurajă ceialaltă . . .

Și privind-se cu milă reciprocă, își zâmbiră drăgălaș și se îmbrățișară plângând . . .

MIA CERNA

Somnul.

Luna își torcea fuioarele aurii, visând în hamacul de mătase albastră al Cerului . . . Firul se răsucea luminos, fără svon și atârna lung, lung, pe fus de raze, până jos pe pământ . . .

In așternutul ei ca crinul fecioara zăcea nemișcată, cu bucle negre, răvășite pe pernă ca un stol de lăstuni, cu ochii seci, fără somn . . .

— Dormi, îi zâmbi luna — și visează frumos ! . . .

— Nu pot de razele tale, cari îmi aduc aminte de șuvițele lui.

Luna plecă înduioșată și se ascunse după paravanul unui nor. Atunci Azurul, zâmbet de zorele, se arătă drăgălaș printre perdelețe.

— Dormi, licări el albăstrui, e destul de târziu ! . . .

— Nu pot, căci tu îmi aduci aminte de ochii lui.

Azurul se acoperi sfios cu mantia-i brodată cu stele.

Dar iată că Zefirul se strecoară tiptil și din harfă de frunziș îi cântă o serenadă . . .

— Du-te, se înfioră fecioara, nu vreau să te ascult . . . Tu îmi amintești șaptele lui . . .

Zefirul pleacă cu suflări mânioase, dar cu amorul propriu măgulit.

Atunci în cupe de răcoare, florile trimiseră fecioarei smirnă și tămâie ca dar de somn . . .

— Mirosul vostru mă îmbată ca sărutarea lui, cruțați-mă, vă implor ! Suspină cu sufletul sfâșiat, biata copilă . . .

Și florile nu se mai clintiră, trăgându-și răsufllarea.

Și după atâta sbucium, Intunerecul, orbul generos, purtat de mână de sora lui mută, Tăcerea, s'apropie pe dibuite și acoperi milos, cu vâlul uitării fără amintiri, somn fără vise, pe fecioara dalbă din pat . . .

MIA CERNA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SONETE.

(Din ciclul „Satul“).

*Imi reazăm fruntea de o cruce mică
Fără de flori, mucegăită'n vreme...
E un mormânt cu ierburi și costreme
Fără de zleamăn, prapore... nimică.*

*Ce-aș face eu de-ar fi ca să mă cheme,
Să-i povesteasc'un basm lui Grigorică
Cu zâne mândre și zmei fără frică
Și eu să-i spun lui tata trei poeme...*

*Impărtașitu-m'am din nou potir,
Cuminecat-am azi cu Dumnezeu
Simțirea mea — sălbatec trandafir.*

*Mi-am regăsit puternicul meu eu —
Și l-am căutat atâția ani în șir.
— De-acum nu-s acelora, sunt al meu!...*

* * *

*Cocoșul cânt' a treia oară — scoală.
Adapă boii, pune plugu'n car,
Azi tragem brazde'n holda din hotar;
Eu — caut să văd — să pun mâncarea'n oală.*

*E vreme 'n taină cu ăst nebun amar;
Nu ies scânteii, să-ți dai d-a rostogoală,
O-i iasca udă, o nu mi-s cu școală.
Ești prost că-l fini... ha-ha-ha... vai ș'amar...*

*— Mai taci, muiere! Cât ești de grăbită,
De frica ta nu mi s'apînd tăciunii
Și-mi scoli copiii 'n vorbă torăită...*

*Când s'o spăla tn iaz copita lunii
M'oiu duce...*

*Acum, cu inimă dorită,
Ascult plângând suspinul rugăciunii...*

Grigore Bugărin

O GRESALĂ

De DAMIAN IZVERNICEANU.

— Și zici că atunci deloc și-a dat sufletul?...

— Atunci deloc!... Cum a ajuns în spital, s'a uitat cu durere în jur de sine, a mai borborosit câteva vorbe neînțelese, un val de sânge îi năpădi pe gură, și-a dat ochii peste cap, a mai horcăit de câteva ori și în urmă s'a stins așa de repede ca și când ai sufla într'o lumânare.

— Săracul... ce osândă!... Om tânăr să moară în spital, ca un străin, ca vai de capul lui...

— Și cine știe, învoise-vor doftorii să-l ducem acas, ori că-l îngropăm aici.

— Hm, da' ce-i va zice muierea, când va auzi vestea asta sfâșietoare?

— Poate e însurat?

— Înainte cu două luni a luat una *necununată*. Am *bătut* telefonu după ea.

Așa vorbeau vre-o patru inși înaintea spitalului din Anina, sfioși și cu capetele descoperite. De pe fețele lor negre, pe care se așternuse un strat gros de pulbere neagră a cărbunilor de lemn, nu se putea ceti nimic. Numai buzele roșii, dinții albi și albul ochilor le sclipea. Vorba și privirile numai le erau înduioșate, triste și desnădăjduite.

Toți patru, dimpreună cu cel mort, erau din satul Cărbunari, cale de opt—zece ore de Anina. Lucrau la cărbunii de lemn, pe cari îi aduceau cu trăsurile în coșuri mari și înalte la furnalele din Anina.

Trăsurile cu coșurile încărcate opriră, în drum, înaintea spitalului. Cei patru cărbunari, cu capetele plecate, cu biciul în dreapta, intrară sfioși în camera, unde cel mort sta întins pe pat fără viață. Unul dintre ei aprinse o lumânare, pe care o cumpăraseră mai 'nainte dela prăvălie. Cel mort sta înlemnit și rece, nespălat și neprimenit, cu pulberea de cărbuni

pe față. Din când în când se iveau curioși, îl priveau, apoi se depărtau. Tovarășii mortului clătinau triști din cap, apoi făcându-și cruce borborosiră un „Dumnezeu să-l ierte“ și ieșiră afară.

La poarta spitalului îi întâmpină un alt consătean.

— Ia spuneți, oameni buni, cum s'a întâmplat ca tocmai în drumul mare să se întâmple nenorocirea? . . .

— Să vezi cum a fost, începu unul dintre cei patru cu glas domol. Ne cumpărasem *spir*. Nu știu ce mi-a fost că în ziua aceea am pus apă mai puțină și am băut mai mult ca de obicei. În urmă am pornit la drum cu coșurile încărcate, tocmai de jos, din valea „Băuiului“. Niță plecase înaintea noastră. Se cam clătina el, dar cui să-i treacă prin gând că se va întâmpla așa ceva. Caii lui Niță erau cam neastâmpărați, iar el când bea mai mult, îi plăcea să-i *gembășească*. Pela mijlocul drumului porni o volbură de vânt, care puse în mișcare toate frunzele vestejite și uscate de toamnă. Tot atunci țâșni și o vulpe din pădure și taie drumul pe dinaintea botului cailor. Caii se speriară, deteră înapoi apoi se *sbăcniră* înainte, luând-o la fugă. Niță nu mai avu vreme să se sprijinească, ci se prăbuși între cai și trăsură. Atât a fost numai și roțile îi trecură peste latul pieptului. L-am adus apoi aici, unde și-a dat sufletul.

— Și ziceți că nu-l lasă să-l duceți acas?

— Așa zic domnii, că nu. Zic că îl *taie* (fi fac autopsia) ș'apoi deloc îl îngroapă aici în mormântul nemților.

— Și când stai să gândești, fără popă, că vezi aici n'avem nici biserică, nici popă.

Toți clătinau din cap cu durere.

În ziua următoare sosi și muierea celui mort și se bocea săraca și-și smulgea părul și săruta fața înegrită a lui Niță, dar zadarnic, căci el își durmnea nepăsător somnul cel vecinic. Zadarnic vărsa potopul de lacrimi, că nu era nimeni să i-l redea așa viu, cum a fost.

Când auzi că-l îngroapă acolo și mai tare se sbuciuma. Nu se învoia odată cu capul ca bărbătelul ei să fie îngropat în alt sat. Cine să-l tămâie în toate diminețile, cine să-l bocească la cruce și cine să-i aprindă la cruce păharul în dumineci și sărbători! O icoană răsleață îi trecu pe dinaintea ochilor, cum a văzut odată îngropând pe un neamț fără sfeșnice, fără răpizi și fără steaguri, ba chiar și fără cântări. Văzând pe Niță tot asemenea îngropat, se cutremură din creștet până'n tălpi, iar durerea și mai tare i se mărise.

A colindat atunci dela domn la domn, rugându-i să-i îngăduie să-și ducă bărbatul acas. Și a plâns, s'a văicărat dar inimile domnilor erau de piatră, puțin le păsa de durerea ei. Ba unii o lăpădaseră afară din cancelarie. Nu i-a îngăduit să-și ducă bărbatul acas.

S'a întors biata femeie iar la spital cu sufletul și mai îndurerat și cu inima clocotind de atâta durere și iar plângea de se scutura cămașa pe ea.

Când au venit ceialalți cărbunerenți, tovarășii celui mort, le-a spus între lacrimi de neînduplecarea domnilor. Toți rămaseră cu capetele în pământ, tăcuți și mâhniți și nu știau că ce e de făcut și ce ar fi de început. Știau că domnii nu prea dau mult pe ei și repetarea rugămintelor ar fi zadarnică.

— Nu ne mai rămâne decât să-l furăm, grăi unul mic de statură și cu priviri istețe.

Ceialalți își îndreptară privirile întrebătoare asupra lui :

— Cum ?

— De tot lesne. După ce îl îngroapă, așteptăm până noaptea. Il desgroapăm, îl punem cu sicriu cu tot în coșul de cărbuni și-l ducem acas. După scurtă chibzuială, toți găsiră planul de foarte bun.

— Dumnezeu să vă dea sănătate!... suspină biata muiere mai ușurată.

În ziua următoare, de cu dimineața, au sosit doftorii, i-au făcut autopsia, în urmă l-au îngropat simplu de tot. Un popă ras, ajutorat de un om mustăcios ce purta o lulea în buzunar i-au făcut prohodul. Până la groapă l-au petrecut muierea și tovarășii lui de muncă.

Isprăvindu-se înmormântarea a plecat acas pe potecile de peste codri, pentru a pregăti toate cele de lipsă pentru noua reînmormântare, iar tovarășii așteptau să însereze.

Cu câtă ușurință își pune omul de gând să facă un lucru oarecare și numai când se apucă, se izbește de toate greutățile. Așa și cărbunarii, cu cât însera mai mult, cu atât și fiorii de groază le împăroșea pielea. Ziua era o jucărie să desgropi un mort, noaptea nu era tot acelaș lucru. Și într'adevăr nu era jucărie a te duce noaptea în cimitir, să te strecuri printre cruci și morminte, să scormonești pământul, să dai pe dibuite de coșciug în care știi că zace mortul, să-l ridici pe umeri și să te întorci poticnind la fiecare pas. Lucru destul de fioros. Și simțeau ei o neliniște, care le înfierbânta gândirea și le turna plumb în picioare și la încheieturi. Erau oameni crescuți în codrii și obicinuiți cu întunerecul; dar codrul e codru și cimitirul e cimitir.

O sfială, o timiditate tot mai mult le copleșea sufletele și îi împinse într'o crâșmă să prindă curaj.

Inserase. Era un cer senin de toamnă și o jumătate de lună se ivi de după șiragul unor vârfuri de brad. Cărbunarii mai goliră o *litră* pe nerăsuflăte, apoi plecară. Se opriră în dosul cimitirului. Numai luna și câteva stele sclipeau; mai strălucea și marmora unei cruci. O liniște adâncă apăsa greu. Tufele de flori de pe morminte păreau umbrele unor fantome încremenite.

Toate acestea risipiră tăria alcoolului și cei patru prinseră a se codi. Cu sapele și cu târnăcoapele pe umeri mai priviră ei în stânga și în dreapta, dar văzând că nimic și nimeni nu se mișcă, intrară pe o ușiță înlăuntru. Inimile li svâcneau mai tare. Inctinel se strecurară până la

șirul de morminte și se opriră la cel mai din urmă mormânt cu țărâna proaspătă. Și-l notaseră încă de ziuă că este cel mai din urmă mormânt.

Se apucară de săpat. Lucrul mergea repede. Cât ai bate în pălmi, sicriul fu scos afară. Ca nimeni să nu bănuiască ceva, tocmiră mormântul așa cum a fost. Umflând toți patru sicriul pe umeri îl duseră până în drum, unde aștepta trăsura cu coșul de cărbuni. Il așezară înăuntru, îl acoperiră cu cetină de brad și cu câteva brațe de fân și plecară la drum.

Satul lor era departe și abia dimineața după revărsatul zorilor au ajuns acas.

Când se apropiară de casă femeile în așteptare se boceau de sfâșiau inimile.

— Niță, Niță și iarăși Niță! . . . Cum de ne lăsați așa de curând, Niță! . . . Doamne, Doamne, da' cu ce am păcătuit de ne osândiți așa de rău! ? . . .

Și plângea femeea și plângeau și celelalte femei, de credea-i că și pietrele se înmoaie de atâta jale.

Cei patru cărbunari desveliră sicriul din cetină și fân, îl scoborâră jos, dar deodată tresăriră și se priviră speriați: sicriul părea a nu fi alui Niță.

— Ni se pare numai de unde a stat în pământ, îi liniști unul.

Muerea mortului se porni și mai tare pe plâns și de lacrimi nu mai vedea nimic. Mulțimea suspina și mai tare. Lacrimile curgeau și jalea se mărea.

— Lăsați-mă, lăsați-mă să-l mai vă odată! . . . grăi o femeie bătrână mătușa celui mort.

Lumea se dete sfioasă înapoi, făcându-i loc, iar bătrâna înainta lovindu-se cu pumnii în cap.

Oamenilor făcându-li-se milă de ea, descoperiră sicriul. Un țipet se auzi numai și toți încremeniră ca o stâncă de piatră.

În sicriu nu era Niță, ci un neamț cu o barbă lungă și albă. Il îngropară în aceea zi după Niță.

Și bieții cărbunari neștiind lucrul acesta au greșit mormântul.

(1910).

Din ciclul

„ELEGII ROMANE“

de I. W. GOETHE.

I.

Spuneți, o spuneți voi pietrelor, grăiți voi palate înalte!
 Străzilor, răsune al vostru cuvânt! Geniule, oare tu nu tresari?
 Da, totul e înaripat de suflet în ale tale sacre ziduri,
 Tu Romă eternă; numai în mine totul tace adânc.
 O, cine-mi șopti-va, la care fereastră zări-voiu eu
 Odată senina ființă, a cărei răcoare s'o simt în mine arzând?
 Și oare încă nu le cunosc eu căile, pe cari eu aavea
 Voiu trece la ea și dela ea, jertfesc eu clipa divină?
 Cu privirea încă măsur domuri, palate, ruine, arcade,
 Cum știe un om înțelept în lume din toate să afle un rost.
 Curând însă totul va trece; atunci un singur templu va mai rămâne,
 Remâne-va templul lui Amor, care-l primește pe cel pios.
 Adevărat, că o lume tu ești, o Romă; dar făr' al iubirii avânt
 N'ar fi lumea o lume, necum nici Roma n'ar fi Roma.

II.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dați-i cui vreți al vostru onor! În fine sunt în al meu adăpost!
 Voi doamne distinse și voi seniori din lumea mai bună;
 De unchi și veri întrebați, de mume senile, mătușe,
 Măsuratelor vorbe urmeze-le jocul hibrid
 Și voi ceialalți, plecați-mi cu bine, în mari și mici
 Vârtejuri, ce adesea la al disperării abis m'ați adus.
 Măcinați-vă orice părere, politică și fără vre-un țel,
 Care cu furie prin Europa se ține de urma unui serman călător.
 Astfel îl persecutase cântecul pe britanicul Malbrough
 Odată dela Paris la Livorno, apoi dela Livorno la Roma
 Și apoi mai departe la Napoli; și vâslele de le-ai fi'ntins pân'la Smyrna,
 Malbrough, cântecul te-ar fi primit și acolo în port, Malbrough!
 Și astfel trebuie-am și eu pe orice urmă și pas
 Să aud în murmur poporul, în murmur al regilor sfat.
 Dar de-acum nu veți da voi de mine curând în ascunsu-mi asil,
 Ce prințul Amor, cu gestul de rege, aci îmi dădu.
 Aci își întinde aripa lui peste mine; iar a mea dragă
 Ca o Romană nu știe de frica Galilor furibunzi;
 A știe nu vrea niciodat' de-o nouă poveste, umila supusă
 Dorului acelui bărbat, căruia sufletul ea îl închină.
 Extazul ei e la sînul străinului liber, vânjos,
 Ce multe le știe despre munți și troiene, despre case de lemn;
 Văpăi, ce din sînul lui afară țîsnesc, cu el le împarte,
 Ferice e dânsa, că el altfel, nu ca Romanul, îl știe al aurului preț.
 Altfel o'ntinde ea masa; lipsă nu știe de haine,
 Calese ori altceva, ce la operă ca vântul o duce.
 Mama și fiica, amândouă-s ferice de oaspele 'ndepărtatului Nord,
 Al străinului e de-acu sînul și trupul roman.

III.

Iubito, lasă orice regret, că trupul tău alb întreg l-am cuprins,
 Departe-i de mine gândul cel rau, de mine îl știu atât de departe.
 Cumplit mă ard alui Amor săgeți: unele se'mplântă adânc,
 Iar din otrava ce picură'n noi, păli-va cu anii inima noastră.
 Celelalte, vâjnoase săgeți, cu ascuțișul lor proaspăt și luciu
 În măduv' adânc se împlântă, sângele s'aude cum gălgaie'n trup.
 În al eroilor veac, când zei și zeițe atât se iubeau,
 Privirii-i urma voluptoasa de sete, iar setei al voluptății delir.
 Crezi tu că a iubirii zeiță stătut-a atâta în al gândurilor freamăt,
 Când în a Idaeii dumbravă voluptosul Anchise-i plăcu?
 Dacă luna atunci ar fi întârziat pe frumosul în somn să-l sărute,
 Curând, o cât de curând geloasa Auroră l-ar fi trezit.
 Hero zărise odat' pe Leandro în veselul joc și atunci fără preget
 Aprins s'arunca amorezul în valurile sumbre ale nopții.
 Rhea Silvia trece odat' pe-o cărare, princiara fecioară, spre Tibru în jos
 Apă'n amfore să ia și zeul deodat' de mijloc o cuprinde.
 Așa 'și făcu Marte pe ambii săi fii! — Gemenii o lupoaică
 Alăptatu-i-a și Roma-i de-atuncea a lumii prințesă.

LUCIAN COSTIN

BCU Cluj Biblioteca City Library Cluj

PETRARCA

(1204 — 1274).

Trei giganți la începutul literaturii italiene: *Dante*, *Petrarca* și *Boccaccio*. *Dante*, sufletul și coroana lumii medievale — care se stinge; *Petrarca* și *Boccaccio* — torțele unei epoci, care se ivește: *Renașterea* — părinte al humanismului, care constă în cunoașterea și imitarea antichității. Trei secole literatura europeană s'a dezvoltat în brazda trasă de dânșii.

Copilăria și-o trăește în patria poeziei, Provansa, țara trubadurilor, urmând pe tatăl său, prietenul lui Dante, în exil. Curtea papală din Avignon atrăsese expatriații prin splendoarea sa. Vieța de curte îl absoarbe pe un moment, dar nu-l va putea abate dela *studiul pasionat al antichității*. Simțul înăscut pentru formă îl face să admire perfecțiunea poeziei latine. Tot acesta îl va face ca la bătrânețe să învețe limba greacă din poemele lui Omer. Cu stăruința unui colecționar descoperire și adună manuscrise antice, cumpărând originalele sau procurându-și copii, salvând de peire un tezaur al gândirii omenești. Ambiția lui este să producă creațiuni poetice în limba cizelată a anticilor. Poeziile lui scrise în limba latină au stors admirația contemporanilor săi. Pentru poema sa latină *Africa* a fost încoronat la Roma în Capitol. Cititor neobosit al textelor antice a adormit pentru totdeauna cu capul înclinat pe un manuscris latin.

Protecția familiei Colona îi dă puțința să facă călătorii prin diferite țări ale Europei. A fost un *călător* în înțelesul modern al cuvântului, lăsându-ne frumoase *descrieri de călătorie*. *Premergător al turismului*, urcă Mont Ventoux, ceea ce nimănuia nu i-ar fi dat în gând în evul mediu. Impresiile lui de drum sunt o dovadă a dragostei sale pentru frumsețile naturii. Un sentiment pe care îl împărtășește azi toată lumea, dar care

era necunoscut nu numai în timpul acela, ci și cu secoli în urmă. *Sentimentul naturii*, cu care romanticii au îmbogățit simțirea și literatura europeană în veacul al XIX-lea, îl găsim deja la Petrarca.

Intr'o biserică din Avignon tânărul de 23 ani zărește ființa drăgălașă, pe care a făcut-o nemuritoare sub numele de *Laura*. Laura împreună cu Beatrice alui Dante sunt simbolul iubirii ideale. Gama sentimentelor — ce au răscolit inima sa, începând cu plăcerea de a zări ființa adorată, apoi dorul, supărările, speranțele, neliniștea și durerea de a o pierde, victimă a unei boli îngrozitoare (pesta, ciurma) vibrează în colecția sa de poezii italiene, numită *Canzoniere*, compusă din *Rime* (sonete și poeme) și *Triomfi* (în stil alegoric).

E o adevărată minune, că acest erudit, care a trăit pentru studiul antichității, care a scris majoritatea operelor sale în latinește, să fie *profund original*, îndepărtându-se în poeziile italiene, atât de această antichitate, idealul vieții sale, cât și de evul mediu.

Se depărtează de predecesorii săi din școala toscană. Pentru dânsii doamna, *Madonna* era o ființă divină, adorată, care trezește în sufletul cântăreților sentimentele cele mai nobile. Petrarca deși *cântărețul dragostei curate, o coboară pe pământ, individualizându-o într'o ființă omenescă din carne și oase*. Procedul ni se pare atât de natural, încât azi nu mai vedem în el nimic original.

„Tânărul acesta, care rătăcește singur și gânditor prin câmpii, evitând urmele oamenilor și ca și omericul Bellerofonte, devorându-și inima“, cum zice Carducci, *are ceva din neliniștea eroului byronian*.

Tânărul poet, om de lume, se retrage în sihăstria dela Vancluse, pentru a fi singur cu inima sa spre a-i sonda adâncimile. „Petrarca a fost primul care a simțit și a făcut ceea ce poezii antici n'au făcut, ceea ce creștinismul nu permitea de cumva nu în scopul mortificării ascetice, anume să observe că fiecare suflet individual poate avea o istorie ca și istoria omenirii, că în fiecare oră a vieții se poate desfășura o poemă că un eveniment neînsemnat și intim, dacă are un ecou prelung în sufletul omenesc, poate să-l aibe și'n lirică: voim să spunem că Petrarca fu primul care a desvelit esteticește conștiința sa, a interogat-o și analizat-o“ (Carducci). El a întrezărit conflictul între „omul mărginit și aspirațiile nemărginite, între sensibil și ideal, omenesc și dumnezeesc, păgân și creștin“.

Spre deosebire de contemporanii săi, patria sa nu este un oraș, o provincie, ci marea țară Italie, a cărei iubire face să țâșnească accente mișcătoare în poezia *Către Italia* a cărei actualitate nu s'a pierdut în cursul secolelor. Multe din ideile cuprinse în ea sunt latente în conștiința națiunii sale: natura a așezat bariera Alpilor, să apere Italia de furia teutonică... Superioritatea acestei rase barbare vine dela mânia de sus, în urma greșalei compatrioților săi... Prezice viitorul țării sale, căci valoarea antică nu este încă moartă în inimile italiene“. Opera poezilor reprezentativi este grăitoare pentru aspirațiile popoarelor, căci poezii sunt profeții neamului lor.

Adevărat precursor al poeziei din secolul al XIX-lea, în opera lui găsim temele lirismului: iubirea, patria, moartea, natura și Dumnezeu.

Petrarca a cizelat limba făurită de Dante, făcându-o dulce, muzicală, curgătoare, păstrând dela antici cultul perfecțiunii formei. Târziu de tot s'au putut desbăra liricii italieni de influența lui năbușitoare de originalitate. Multe talente promițătoare s'au înecat în dulcegărie, care devenise o boală literară, prin imitarea lui.

Influența lui în literatura europeană a fost durabilă. Citit de români în original, (căci valoarea operei sale constând în mare măsură în perfecțiunea formei, în felul de a exprima simțirea delicată, ea pierde farmecul prin traducere) a fost obiectul unui cult și izvor de inspirație.

Sever R. Boșcaiu

Din străini . . .

(La mormântul unui român-american).

de IOAN I. BĂNĂȚANU.

Cine de pe lume
Și-a mutat hotarul,
De-mi bocești la geamuri
Și-ți descarci amarul,
Vânt de miază-noapte,
Cine de pe lume și-a mutat hotarul?

Glasul tău de ghiță
L-a 'năsprit pustiul,
Jalea și necazul;
Când văzuși sicriul,
Vânt de miază-noapte,
Glasul tău de ghiță l-a 'năsprit pustiul.

...Fulg luat de vânturi
Și purtat prin lume
A 'ndurat atâtea
Chinuri fără nume
De când nenorocul,
Fulg luat de vânturi l-a purtat prin lume.

Brazda, care groful
Ungur i-o furase,
L-a silit să plece
Vatra 'n veci să-și lase
Si 'n străini să uite
Brazda, care groful ungur i-o furase.

...Și-a schimbat stăpânii
Glia-i strămoșească!...
Ș-a muncit ca robul,
Bani s' agonisească
Și să plece 'n țară
Să-și revadă glia, astăzi românească...

Un pribeag din lume
Și-a mutat hotarul
Și bocesc cu tine,
Să-mi ogoi amarul,
Vânt de miază-noapte,
Un pribeag din lume și-a mutat hotarul.

LA FURCITURI

(OLTENIA)

Cotind suie drumul pieptul unui pripor
 Și se odihnește 'n culmea Furciturii...
 Au trecut odată pe-acolo pandurii,
 Când umbla prin țară răzmerița, — vifor
 Să aprindă 'n inimi focurile urii...

În lumina unei limpezi diminețe
 Clocoși văzduhu 'n geamăt de sineșe
 Și porni răscoala să-și întindă zarva,
 De cuprinse câmpul, de cuprinse plaiul
 Și aprinse 'n largul țării jeregaiul
 Din Cujmir și până sus la Govodarva...

A trecut atuncea pela Furcături
 Domnul Tudor și c'o mână de pandurii...

Fremătând din frunze despre asta-ți spune
 Un gorun cu trunchiul negru de făciune...
 Căci într'ale sale noduroase creci
 Afârname Domnul Tudor șapte Grecii...

Călător pe drum la Furcături de treci,
 Cată pe potecă mai sus să te urci...
 Găsești ulmu 'n care spânzurat de Turci
 Fu haiducul Velea... Cruce veche strâmbă
 Inecată într'a ierburilor trâmbă
 Străjuie mormântul celui mort în furci...

...Și să-ți pleci genunchiul pios, la pământ,
 Și să spui o rugă lâng' acel mormânt
 Pentru Păunașii, care nu mai sânt...

G. ROIBAN

Detlev von Liliencron (1844—1909).

Născut în 3 Iunie 1844 în Kiel și-a trăit bătrânețele în Alt-Rahlstedt lângă Hamburg ca ofițer (căpitan) în rezervă. După moartea sa i-a decernat dieta Prusiei o pensie viageră soției sale îndurerate, încoronându-i-se astfel bogata sa activitate literară.

Cel mai de seamă poet și reprezentant al epocii 1884—1905 e fără îndoială *Detlev von Liliencron*. Dar nu numai ca personalitate, ci mai ales ca poet, artist. Ajunge de a ceti o singură poezie pentru a-i recunoaște această. Absolut concret, plastic în poeziile sale — ne sugestionază lirismul său întocmai ca alui Goethe. Liliencron nu e poetul tendențios sau reflexiv. Aceasta pentru că el a fost prea puțin influențat de tendenționiști. El e mai presus de toate un realist cu un colorit mai vechiu

decât acel al epocii sale. Liliencron încheie șirul marilor poeți, scriitori ca Bürger, Goethe, Droste—Hülshoff, Fontane, Storm. În toate scrierile sale e prototipul ideii și firii germane nordice. Acest poet are meritul de a fi eliberat realismul german de realismul atât de impersonal, sentimental și plictisitor în noile porniri ale artei, și anume nu prin noi teorii, nici sociale ori etice, ci mai mult prin timbrul și vialitatea personalității prin originalitatea artei sale. El a adus o notă nouă în poezie: pământul, natura germană, poezia liniștei pe întinsul „bărăgan“ german nordic. Dânsul e un impresionist tipic al observației și al sentimentului. Antipozii săi sunt Schiller și Nietzsche: el n'a scris decât numai ceea ce a văzut și a simțit ca om și artist. De ar fi avut Liliencron cel puțin pe de departe imaginația unui profet al artei, al unui Faust, de sigur că ar fi ajuns un „Goethe postumus“.

De aci urmară bineînțeles și lacunele, caracteristice mai ales în epopeea „Poggfred“, în care poetul se avântă sus, dar și mai sus nu, pentru că el e prea realist, iar în stricta intimitate și adâncul înțeles al lucrurilor n'a pătruns. Timbrul său caracteristic în poezia germană e cea „Naturpoesie“, care are și la noi puțini reprezentanți. Liliencron e în poeziile sale vioiu, impresionist, are o coloratură distinctă atât în poeziile erotice, pastele, cât și în baladele sale mai mult dramatice, dar și mai pregnant e poetul în „Sicilianele“ sale.

Nu mai puțin se ridică poetul în scrierile sale cu poezii ca „Pietà“, „Die Sündenburg“, „Die heilige Flamme“ și „Krischan Schmer“. În acestea e poetul captivul fericit al unei bucurii adânci și binefăcătoare înaintea impresiei, viziunii, care cedează însă simbolului adevărat, de care rămâne poetul la distanță, e doar însuși realistul — care, cu cât se apropie de simbolul vieții, cu atât mai tare se depărtează. Aproximarea lui de acest adânc simbol al vieții a fost rareori, și atunci poate inconștient; în aceste momente îl vedem în plenitudinea artei sale.

Liliencron și-a creiat o nouă școală în concertul atâtor cercuri literare. El a atras cele mai de seamă talente și a creiat cea mai însemnată școală, școală absolut rodnică, care ni-a dat scriitori și opere de valoare. Chiar antipodul său Richard Dehmel a fost foarte influențat de dânsul, dar mai ales Gustav Falke și Bierbaum la începutul activității lor literare.

Cele mai de seamă opere ale lui Liliencron în noua poezie germană sunt „Adjutantenritte“, „Der Heidegänger“ și „Neue Gedichte“, cari sunt de o însemnatate epocală în evoluția poeziei germane postgoethiene.

La această valoare se ridică ulterior opera lui Richard Dehmel „Aber die Liebe“.

(După Hans Benzmann).

Lucian Costin

Siciliane.

(Detlev von Liliencron).

I.

Primăvară.

Spre miazănoapte sus cocoare zboară,
Din aripi lasă zorii stropi de soare.
Jos schit de maice'n zarea solitară.
Stărița stă'n grădină visătoare.
De sus vulesc acorduri, se coboară
Jos în mareața verdelui splendoare.
S'a stâns... Iar sus e pace-acuma iară —
Stărița ruga și spune 'n șoapte rare.

II.

Toamnă.

Spre miazănoapte sus cocoare zboară,
Din aripi picură apus de soare.
Jos schit de maice 'n valea solitară.
Stărița stă 'n grădină visătoare.
Din porți acorduri sună 'n fapt de sară
În sus spre-adâncă liniștei splendoare
S'a stâns... Și jos acum e pace iară —
Stărița ruga și spune 'n șoapte rare.

LUCIAN COSTIN

Strigoii.

Bate miezul nopții 'n catedrală —
Morminte se deschid și ies afară
Stafiile vieții cu fanfară,
Cu manechini cu haine de smoală...

A lor e muzica cea mai ușoară;
Și cel mai greu bolnav — și el se scoală
Să-și plămădească visu 'n știrb de oală;
S'atârne' n cuiu un cântec de ghitară...

Sunt străzile pustii huind a moarte —
Iluziile — speranțe 'n vau, deșarte
Se pierd ca fata, care se resfață!...

Trăim cea mai stupidă comedie:
Avari de bani, de glorie — lăcomie
Uitând că n'a produs nimic în viață!...

Iubirea mea.

Iubirea mea, domniță, e o floare
Ce 'nflorește 'n răsărit de soare
Și de o atingi cu buzele-ți arzânde,
Iubirea mea atunci, domniță, moare...

Iubirea mea e roua dimineții —
E tot ce Dumnezeu lăsat-a 'n lume
Și am păstrat-o pentru tine — anume:
Iubirea mea — mi-i candela vieții...

Ion Miuța.

Sonet mafinal.

Am adunat în zarea dimineții
Atâta rouă albă de pe flori...
Am strecurat-o-apoi de-atâtea ori
Și într'un vas am pus-o... leac vieții...

Când beau din ea, simțesc cum reci fiori
Imi sguduie tot corpul, Ah!... poeții!...
Acoperiți de valul sur al ceții,
Sărmanii cântăreți... copii din flori...

Iată-l, a răsărit, ca o paiată
Privește 'nlăcrimat întreg pământul.
De groaza lui s'a potolit și vântul.

Doar un cocoș beteag în dimineață
Ii dă onorul, capului de aur
Cu limbi de foc și ghiare de balaur...

București.

V. Flueraș.

Pagina începătorilor bănăţeni.

Iubire sub raze de lună.

Pe sub teii din grădină
Ce-şi trimit în slăvi parfumul,
Au curs flori atât de multe
C'au acoperit tot drumul.

Pe covorul de petale
De-l striveşti, eu tot te vreau,
Să vii, scumpo, pân' la mine,
Din guriţă vin să-ţi beau.

Să mă 'mbăt, de-a ta suflare,
Iar obrazii-ţi parfumaţi
Să-i sărut, pân' o rămâne
Pe vecie 'ncununaţi.

Şi 'n văpaia dela sânu-ţi
Să-mi las doar o clipă gura,
Şi cu sărutări ca focul
Să-i fac rumeni ca răsura.

Să mă leg cu suflet, tare,
De răptura ta cea dragă,
Să te strâng ca pe-o comoară,
O eternitate 'ntreagă.

D. G.

Ruinele casei părinteşti.

Din zgomotul vieţii, din căi de prafuri pline,
Mă 'ntorc la pragu-ţi putred, mă 'ntorc, casă, la tine.
Îţi simt cum bate ritmul din zidul prăbuşit
Şi-aş vrea de mult sub grinde, de mult să fi murit.
Căci azi, când mintea slută îşi bate golu'n porţi,
Prin geamurile sparte vorbesc atâţia morţi.
Ascult plecând privirea la vorba ta înceată
Şi simt cum fiinţa-mi slabă de lacrimi e'necată.
Şi când de dorul vieţii din moarte te cutremuri
Amestec gânduri calde cu fiinţa altor vremuri.
Şi nu mai ştiu de rostul ce'n astă lume-l port,
De ce mi-i dat, pe umeri, să port un creier mort!...

Din şoapta-ţi întreruptă îţi înţeleg îndemnul:
Să-mi înfrăţesc suflarea cu vatra-ţi şi cu lemnul!...
Va trece 'n valuri lumea streină de simţire
Pe grindele 'nvechite, pe gârbova-ţi zidire
Şi'n cuibul tău de vremuri — păiangenilor cort —
Voiu duce-un somn de-apururi cu suflet trist şi mort!...

I. F.

CRONICA

— Cărți, reviste, conferințe, ziare. —

Mulțumită.

Direcția revistei noastre mulțumește călduros tuturor colaboratorilor, prietenilor, abonaților și admiratorilor muncii asidue, cari prin o mulțime de scrisori și dări de seamă din toată țara au încurajat opera grea de deșelinare a scrisului bănățean.

Moartea scriitorului Cincinat Pavelescu.

A murit în Brașov poetul Cincinat Pavelescu, membru activ și fondator (1 Sept. 1909) al Soc. Scriitorilor Români, în etate de 62 de ani. Ca director al revistei „Brașovul Literar“ a colaborat alături de scriitorii ardeleni. În Banat a fost în funcția de consilier la curtea de apel, scurt timp însă. Literatura română are dela acest poet opere valoroase.

„Adelina“, roman de Gh. Atanasiu. Ed. Cartea Românească, Timișoara.

Cu apariția acestui roman tânărul și talentatul scriitor bănățean, începe o nouă serie din pregătirile sale literare. Debutând cu schița și nuvela, am știut și simțit, că-i vine și timpul romanului, căci i-am urmărit psihologicește reveriile impulsive. Din subiectele bine alese și fixate pe ecranul ideii Gh. Atanasiu a avut și unul scump „Adelina“. Acțiunea în largul ei e fericit concepută și evolutivă prin toate instantaneele. Natura leza și subtilitatea stilului, apoi dotarea acțiunii cu multiplele detalii ni-l fac subiectul tot mai simpatic. În efluxul acțiunii lipsesc însă reflexele psihologice mai profunde din perspectiva situațiilor de moment. Vivacitatea expunerii e altă calitate, care în parte e atinsă și cu aceasta noul romancier se va emancipa: stăpân pe subiect, idei și expunere — cei trei piloni ai perspectivei.

Ca cel dintâi romancier al Banatului — în continuitate dela Mihail Gașpar — revista noastră îi va urmări evoluția și-l va aprecia cu toată obiectivitatea.

L. C.

„Gh. Tutoveanu“. (Gedichte—Auswahl) de A. Flachs, Bârlad 1934.

Dl A. Flachs, autorul antologiei lirice din epoca 1740 - 1900, foarte bine cunoscut în cercurile noastre literare ca un bun tălmăcitor al liricii române în limba germană, are în noua colecție cele mai pregnante poezii ale lui Gheorghe Tutoveanu, trubadarul tradiționalismului moldovean.

Versul lui Tutoveanu curge ritmic și în lirica germană, fiindcă dl A. Flachs i-a pătruns armonia sentimentalismului tutovean, dându-i sonicitatea cea mai vivace și mai sublimă. Așteptăm dela dl A. Flachs o nouă colecție, căci de astfel de traducători talentați are literatura noastră mare nevoie. —

L. C.

Sabina Lt. Șancu. „Teatru pentru copii mici, piese și scenete“.

Teatru pentru copii mici, piese și scenete de d-na Sabina Lt. Șancu, directoarea școlii de copii din Timișoara.

Nu există concepțiune pedagogică, care să contrarieze educațiunii cât mai timpurii, sufletul tânăr fiind pasta ușor de modelat pentru orice educator, cu atât mai mult, cu cât este îmbrăcată în haină distractivă.

Autoarea după experiența sa îndelungată și strălucită, a înțeles aceasta și a găsit modalitatea în subiecte ușoare pentru mintea copiilor, însă de o puternică valoare morală.

Prin caracterul ei și prin înaltul scop moral-social, ce urmărește, lucrarea merită nu numai laudele pe care le-a și cules, dar este de dorit să nu lipsească din toate școlile de copii mici și chiar de cele primare.

De altfel dl N. Gh. Dinescu, inspector general școlar, în prefața ce a binevoit a scrie lucrării, arată aprecierile D-sale și o recomandă întregului corp didactic. — B. L.

„Fântâna Darurilor“ și „Ortodoxia“. (București. Director: păr. Toma Chiricuță).

Două reviste religioase în București sub destoinica direcție a publicistului atât de simpatice păr. Toma Chiricuță. Articole și comentarii judicioase. Poezia religioasă ar trebui mai bine cultivată. No. 8 din Octombrie 1934 se prezintă mult mai bine.

„Vraja Mării“ No. 11—12 din 5 Noembrie 1934.

Constanța are un mănunchiu de reviste bune, între cari e și aceasta. O revistă-bilunară de literatură pentru tineret, sub direcția pricepută a d-lui Sorel Avramescu. Incheind anul II al apariției îi dorim prosperitate și în viitor. Lipsește o cronică mai detaliată, apoi schița și nuvela. Celelalte articole sunt bune.

„Gândul Vremii“ An. II. No. 9 — Iași, 15 Noembrie 1934.

Sub conducerea d-lui Mihai Uță apare această revistă de ideologie, specifică în felul ei. Atât articolele cât și interpretările atâtor probleme ale timpului află în cadrul acestei simpatice și bune reviste cea mai mare extensiune a ideii. Dacă marea revistă „Minerva“ nu mai apare în miniatură o reprezintă „Gândul Vremii“, căreia i-am dori să se popularizeze în largul țării, căci și de aceste reviste avem nevoie.

„Litere“. Anul II. No. 14 și 15, 1934, București.

Revistă de sinteză cu articole foarte judicioase, semnate de Rădulescu-Motru, Radu Gyr, I. Torouțiu, Nichifor Crainic, Traian Mateescu, Alex. Ionescu etc. etc. Nu înțeleg tonul prea reclamagiu pentru desmerdata C. Farago, care e lansată ca un fenomen extraordinar în ale romanului; în poezie e încă în fașe, romanul e încă prea crud.

Urmărind articolele m'am oprit la „Dela sinteză la compilație“ a d. Torouțiu. Autorul ia o ținută justă punându-l la punct pe Ion Sân-Giorgiu în „Eminescu și spiritul german“, care multe probleme literare le mistifică neputând să se ridice pe culmile erudiției universitare și mai ales literare. Dl Torouțiu e foarte sobru și obiectiv.

În schimb însă îi recomandăm d-lui Torouțiu să-și plimbe privirile asupra articolului de fond a d-lui Ion Sân-Giorgiu „Un editor cultural I. E. Torouțiu“ din revista modernistă a „Lanuri“ (Medias) No. 13—14 din Oct. 1934, în care va afla și spicui lascivele elogii ale potentatului estetician Ion Sân-Giorgiu, foarte nesincer și gudurător din anumite interese personale.

L. C.